

Cynnig i gael Ardal Gwella Busnes (AGB) yng Nghaernarfon

DRAFFT 12/6/2015

AGB Caernarfon (Cynigydd yr AGB)
Mehfin 2015

Business Improvement District (BID)

1 Cyflwyniad

“Ardal Gwella Busnes Caernarfon Business Improvement District” (sef “AGB Caernarfon BID”) – y bwriad yw sefydlu hwn fel cwmni cyfyngedig trwy warant nid-er-elw (not-for-profit company limited by guarantee).

Rhagair gan Gadeirydd AGB Caernarfon

Mae Caernarfon yn dref unigryw am sawl rheswm – ei diwylliant, y Gymraeg, treftadaeth, hanes a’i siopau amrywiol. Ond er bod ganddi sawl mantais a chryfder, byddai’n bosibl gwneud mwy i fanteisio ar yr hyn sydd gan Gaernarfon i’w gynnig i drigolion lleol ac i ymwelwyr. Bydd creu Ardal Gwella Busnes yn dwyn ynghyd cymuned fusnes Caernarfon i fod yn un llais i wella rhagolygon economaidd y dref.

Mae Ardal Gwella Busnes (neu AGB) yn gorff sy’n cael ei arwain a’i ariannu gan y gymuned fusnes. Os caiff ei sefydlu, bydd yn gweithio i wella pethau ac i drefnu gweithgareddau newydd ac ychwanegol yng Nghaernarfon er mwyn ceisio gwella pa mor ffyniannus yw’r gymuned fusnes a chodi proffil canol y dref. Byddai’r AGB yn cael ei ariannu gan ardoll (*levy*). Bydd faint o ardoll mae busnes yn ei dalu yn dibynnu ar werth ardrethol (*rateable value*) yr uned fusnes mewn ardal benodol.

Rydym wedi holi nifer o aelodau’r gymuned fusnes dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae adborth a barn y busnesau hynny wedi’u cynnwys a’u defnyddio i fod yn sylfaen i’r cynnig AGB hwn. Mae’r addewidion yn y cynnig AGB hwn, felly, yn ymateb i’r themâu y mae cymuned fusnes Caernarfon wedi sôn amdanynt.

Os caiff ei sefydlu, bydd yr AGB yn cael ei arwain gan Fwrdd o aelodau wedi’u hethol. Bydd yr aelodau hyn yn dod o’r gymuned fusnes a byddant yn cynrychioli trawstoriad cyfoethog o fusnesau Caernarfon, ynghyd â chynrychiolwyr o’r trydydd sector a’r sector cyhoeddus. Bydd gwaith a gwariant yr AGB yn gwbl glir a thryloyw drwy gydol cyfnod pum mlynedd y cynllun.

Er bod Ardaloedd Gwella Busnes yn syniad weddol newydd i Gymru, nid yw’n newydd i’r Deyrnas Unedig. Mae mwy na 180 AGB yn y Deyrnas Unedig ac maent wedi bod yn ffordd effeithiol iawn o roi cyfle i gymunedau busnes newid pethau er mwyn gwella proffidoldeb eu hardal, cynyddu pa mor gystadleuol yw’r ardal a lleihau costau i fusnesau.

Ym mis Awst, gofynnir i chi fwrw pleidlais ar gynnig AGB Caernarfon. Os bydd mwyafrif y busnesau o blaid, bydd Ardal Gwella Busnes yn cael ei sefydlu yng Nghaernarfon ac yn cael ei lansio ar 1 Ebrill 2016. Dyma gyfle unigryw i’r gymuned fusnes yng Nghaernarfon greu cyllid trwy ardoll, ac arwain at welliannau i wneud gwir wahaniaeth i Gaernarfon a’i busnesau.

Chris Stuhlfelder
Grŵp Llywio AGB Caernarfon BID

AGB ar gyfer Caernarfon

Beth ydi Ardal Gwella Busnes (AGB)?

Ardal Gwella Busnes ydi ardal benodol lle mae busnesau'n cydweithio efo'i gilydd ac yn buddsoddi mewn gwasanaethau, prosiectau a digwyddiadau arbennig y cytunwyd arnynt.

Mae cylch gwaith AGB Caernarfon wedi cael ei benderfynu a bydd yn cael ei reoli gennych chi, y busnesau sy'n rhan ohono. Wrth i chi reoli'r AGB, byddwch yn chwarae rôl allweddol wrth benderfynu pa brosiectau a mentrau fydd yn digwydd yn ystod tymor pum mlynedd yr AGB. Bydd yr AGB yn cael ei ariannu gan ardoll (*levy*) o 1.5%. Mae faint o ardoll y byddwch yn ei dalu yn seiliedig ar eich gwerth ardrethol (*rateable value*). Bydd cytundeb i sefydlu AGB yn cael ei wneud drwy bleidlais drwy'r post. Rhaid i chi bleidleisio er mwyn dweud eich dweud. Nid yw'r AGB yn gallu cymryd lle gwasanaethau craidd y sector cyhoeddus ac mae'n rhaid iddo gynnig enillion clir ar y buddsoddiad (*clear return on investment*) i'r rheiny sy'n talu'r ardoll.

Gwefan: www.agbcaernarfonbid.com
Cyfeiriad e-bost: bid@gwynedd.gov.uk

Mae cynnig AGB Caernarfon wedi'i arwain gan Grŵp AGB sy'n cynnwys cynrychiolwyr gwirfoddol o wahanol sectorau busnes a sefydliadau yn y dref. Ar ôl ymgynghori, mae'r grŵp wedi creu cynllun busnes pum mlynedd mewn tri maes gweithgarwch.

Y bleidlais

Bydd tua 340 o fusnesau yng Nghaernarfon yn cael gwahoddiad i fwrw pleidlais ynghylch talu ardoll ychwanegol o 1.5% ar ben yr ardrethi busnes, sef arian ychwanegol i fynd i gronfa a fydd yn cael ei defnyddio at gynnal gweithgareddau a mentrau i gael tref fwy bywiog ac economaidd lwyddiannus. Dyma'r amser i fusnesau a'r sector cyhoeddus ddod at ei gilydd i geisio creu canol tref sy'n brysurach ac yn fwy deniadol. Mae Cyngor Gwynedd o blaid y cynnig ac mae ymrwymiad y Cyngor i AGB Caernarfon wedi'i ddangos drwy gefnogi'r gwaith o ddatblygu a sefydlu'r AGB ac fel sefydliad mawr sy'n talu ardrethi.

Y busnesau eu hunain fydd yn berchen ar yr AGB a nhw fydd yn gyfrifol am sicrhau bod yr arian yn cael ei wario'n iawn. Bydd Bwrdd yn goruchwylio'r AGB a bydd yn cael ei werthuso'n annibynnol. Bydd pob ceiniog yn cyfrif. Rydyn ni'n gwybod fod Caernarfon yn dref wych a llawer o bethau i'w gwneud, i'w gweld a'u profi yma. Rydyn ni hefyd yn gwybod fod angen gwneud llawer yn barhaus i wella pethau drwy'r amser, yn enwedig yng nghanol y dref. Bydd AGB Caernarfon yn gallu gwneud i hyn ddigwydd.

Yr AGB: Pam?

Pwrpas yr AGB yw esgor ar gydweithredu a chydweithio er mwyn gwella pethau. Byddwn yn cydweithio i wneud ein gweledigaeth yn bosibl ac yn ystod y pum mlynedd nesaf bydd canol y dref yn cael buddsoddiad o £430,000 yn ogystal â chael sicrwydd o ran lefelau gwasanaeth gan Gyngor Gwynedd.

- Bydd dros £86,000 yn cael ei godi gan yr AGB trwy'r ardoll (*levy*) bob blwyddyn.
- Mae hynny bron yn hanner miliwn o fuddsoddiad ychwanegol yng nghanol y dref dros gyfnod o bum mlynedd.

Dychmygwch sut y gallai ein dyfodol edrych:

Erbyn 2020, bydd Canol Tref Caernarfon wedi mynd o nerth i nerth. Bydd faint o ymwelwyr sy'n dod yma wedi codi. Bydd ein busnesau yn ffynnu a chanol y dref fydd un o'r canolfannau gorau ar gyfer ymwelwyr a'r cymunedau lleol a chyfagos.

Rhan allweddol o sicrhau bod hyn yn digwydd yw trwy bleidleisio o blaid AGB Caernarfon.

DRAFT

2 Beth mae'r AGB yn ei addo

Mae Caernarfon yn denu ymwelwyr o bedwar ban byd oherwydd y castell a'r muriau tref trawiadol o'r 13eg ganrif sydd wedi'u dynodi'n safle UNESCO. Mae Caernarfon mewn lleoliad trawiadol ar y Fenai; mae'r rhodfa ar y glannau wedi'i hadfywio; ac mae marina Doc Fictoria a Galeri (theatr, sinema a chanolfan gelfyddydau Caernarfon) yn adeiladu ar yr arlwy hamdden i bobl leol hefyd. Mae'r gwaith o adfywio a chadw'r Cei Llechi hanesyddol yn ogystal â sefydlu gorsaf Rheilffordd Ucheldir Cymru yn ychwanegu at ddyfnder a phwysigrwydd hanes, treftadaeth a diwylliant Caernarfon trwy'r oesoedd, a hyn oll wedi'i ategu gan y defnydd o'r Gymraeg ym mhobman.

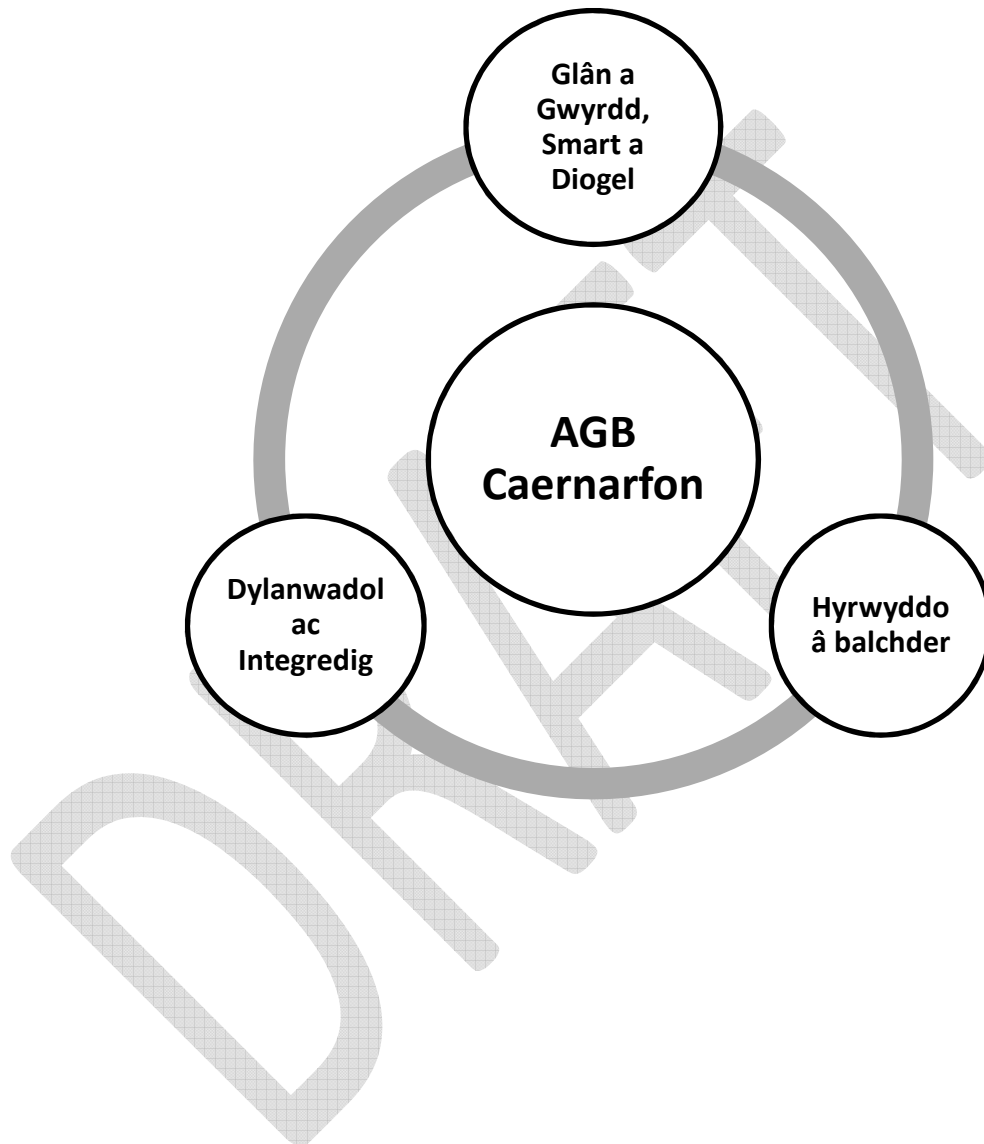
Yn ystod gaeaf 2014, holwyd 83 o fusnesau Caernarfon am eu barn ynghylch canol y dref ac am AGB¹. Roedd y prif faterion a blaenoriaethau y soniodd busnesau amdanynt yn ystod yr ymgynghoriad yn cynnwys cael y parcio i gostio llai, gwella sut mae canol y dref yn edrych, a chael rhagor o bobl i ddod yma trwy ddigwyddiadau a hyrwyddo, a thrwy wneud y gorau o asedau'r dref i ymestyn y tymor ymwelwyr.

Felly, er mwyn i Gaernarfon fod yn dref i **ymweld â hi ac i weithio, byw a mwynhau ynddi**, gweledigaeth yr AGB ydi bod y dref:

- **Yn Ddylanwadol ac Integredig:** Codi llais cymuned fusnes Caernarfon er mwyn i fusnesau cael dweud eu dweud yn natblygiad y dref a'r rhanbarth. Bydd hyn yn cynnwys gweithio gyda Chyngor Gwynedd i ddelio â'r problemau parcio a rheoli traffig y soniodd aelodau'r AGB amdanynt. Bydd yr AGB yn datblygu cysylltiadau sy'n fanteisiol i bawb rhwng busnesau, cymunedau lleol a sefydliadau treftadaeth, er mwyn cyflawni'r hyn sydd orau i Gaernarfon a meithrin cyfleoedd i fusnesau newydd ac i fusnesau sydd wedi ennill eu plwyf.
- **Wedi'i hyrwyddo â balchder:** Hyrwyddo Caernarfon fel tref wych i ymweld â hi ac i fuddsoddi ynddi. Gan fod asedau treftadaeth a diwylliannol mor bwysig yma, gan gynnwys ei hunaniaeth iaith Gymraeg gref, mae Caernarfon yn gallu hyrwyddo'i hun fel tref i siopa, treulio amser ynddi, a buddsoddi a gwneud busnes ynddi i ymwelwyr a chymunedau newydd a rhai sy'n bodoli eisoes.
- **Glân a Gwyrdd, Smart a Diogel:** Gwella delwedd Caernarfon trwy ei gwneud hi'n dref fwy deniadol a chroesawgar. Bydd ardal yr AGB yn lanach o lawer, a bydd blodau a gwyrddni yn rhoi lliw i'r strydoedd. Bydd ardal yr AGB yn gwella'r cysylltiadau ffisegol rhwng atyniadau pwysig y dref, gan adeiladu ar asedau fel y Castell, ardal y glannau sydd wedi gwella'n fawr, Doc Fictoria, Galeri, y Maes a gorsaf Rheilffordd Ucheldir Cymru. Bydd yr AGB hefyd yn gwneud canol tref Caernarfon yn lle mwy croesawgar drwy ddelio ag ymddygiad gwrthgymdeithasol, sbwriel a niwsans yn ystod y dydd a'r nos.

¹ Gweler rhan 11 i gael rhagor o wybodaeth am yr ymchwil gyda busnesau.

Bwriad yr AGB yw **canolbwyntio ar y tri maes gweithgarwch yma**. Bydd yn llunio cynllun gweithredu manwl sydd â cherrig milltir i'w monitro bob chwarter a bydd gwerthusiad yn cael ei gynnal bob blwyddyn ar y cynnydd tuag at y targedau. Ar ôl i'r AGB gael ei sefydlu, bydd yr aelodau yn gallu dylanwadu ar ffocws yr AGB er mwyn cynnal prosiectau dan y themâu hyn sy'n cyd-fynd orau â newidiadau yn anghenion canol y dref.

3 Dylanwadol ac integredig

Buddsoddiad yr AGB a ragwelir dros 5 mlynedd: £128,600

Bydd yr AGB am weithio gyda phartneriaid ar lefel leol a rhanbarthol i gynrychioli buddiannau cymuned busnesau Caernarfon er lles ei aelodau.

Cyswllt Canol y Dref

Bydd AGB Caernarfon yn cyflogi rheolwr gweithgar ac amlwg i weithio ar ran yr aelodau a gwneud yn siŵr fod yr AGB yn ateb eu hanghenion. Y rheolwr fydd y pwynt cyswllt allweddol i fusnesau sy'n aelodau o'r AGB. Bydd yn cael ei benodi a'i gyflogi gan AGB Caernarfon ac yn cael contract i weithio 18.5 awr yr wythnos sy'n sicrhau mwy o hyblygrwydd a gwerth am arian i fusnesau Caernarfon na threfniadau rhan-amser eraill a allai olygu nad yw rheolwr AGB yn bresennol am ddyddiau ar ôl ei gilydd. Bydd yr ymgeisydd llwyddiannus yn frwdfrydig gyda digon o fynd ynddynt, bydd ganddynt brofiad a sgiliau cysylltiadau cyhoeddus, yn y cyfryngau cymdeithasol ac mewn meithrin a rheoli cysylltiadau. Bydd rheolwr yr AGB yn cydlynu'r gwaith o gyflawni prosiectau ym mhob un o'r tri maes thematig yn ogystal â rheoli gweithgareddau'r AGB o ddydd i ddydd, a hynny'n cynnwys y canlynol:

- **Rheoli Prosiectau:** Bydd y rheolwr yn arwain prosiectau yn ogystal ag arwain cynllun datblygu strategol hirdymor i'r dref. Bydd gwaith y rheolwr yn cael ei oruchwylio gan Fwrdd yr AGB.
- **Creu cyllid ychwanegol:** Bydd y rheolwr yn gyfrifol am ddenu ffynonellau incwm ychwanegol ar gyfer yr AGB (yn ychwanegol at ardoll yr AGB), gan gynnwys cyd-drafod nawdd a pharatoi ceisiadau am gyllid.
- **Parcio:** Bydd rheolwr yr AGB yn gyfrifol am weithio gyda Chyngor Gwynedd i fynd i'r afael â'r problemau parcio a rheoli traffig sydd o bryder mawr i sawl busnes yn ardal yr AGB. Bydd hyn yn cynnwys gweld beth sy'n achosi'r problemau, archwilio beth y gellid ei wneud a threialu atebion arloesol i leddfu effaith y problemau hyn ar fasnach y dref e.e. hyblygrwydd wrth godi tâl yn ystod digwyddiadau pwysig.
- **Delio â siopau gwag:** Bydd y rheolwr yn ystyried opsiynau a chyfleoedd i wneud defnydd cadarnhaol o eiddo gwag yn y dref. Mae hyn yn debygol o gynnwys gosod finyl yn y ffenestri i osod deunydd marchnata cyrchfan, hysbysebu busnesau ac arddangosfeydd gan y gymuned leol, yn ogystal â threfnu cyfleoedd dros dro (*pop-up*) i ysgolion a grwpiau eraill ddefnyddio'r siopau gwag.
- **Cydlynu:** Bydd y rheolwr yn cydlynu â'r Awdurdod Lleol, Cyngor y Dref, Llywodraeth Cymru, sefydliadau cymunedol a chyrff eraill, er mwyn llobio ar ran yr AGB a manteisio ar gyfleoedd partneriaeth. Mae hyn yn benodol yn cynnwys gweithio gyda Cadw er mwyn manteisio ar gyfleoedd i gysylltu â digwyddiadau a gweithgareddau yn y Castell a gwella profiad yr ymwelwyr.

- **Eiriolaeth** (*advocate*): Bydd y rheolwr yn cynrychioli ac yn dadlau o blaid busnesau ardal yr AGB. Bydd yn cysylltu â rhanddeiliaid allanol a phartneriaid yn ardal yr AGB a'r cyffiniau, gan bob amser hyrwyddo buddiannau'r AGB a'r busnesau sy'n aelodau.

Tyfu Busnesau

Mae gan fusnesau a sefydliadau Caernarfon gyfoeth o wybodaeth a phrofiad mewn masnachu a gweithredu yn y dref. Nod yr AGB yw datblygu hyn yn ogystal â dod â gwybodaeth a phrofiad newydd sy'n berthnasol i anghenion busnesau yng Nghaernarfon.

- **Helpu busnesau sy'n bodoli eisoes i dyfu a gwella:** Bydd yr AGB yn cynnal digwyddiadau sgiliau a hyfforddiant, gan gynnwys seminarau datblygu busnes, a hyfforddiant a gwybodaeth ar bynciau fel y gyfraith, cyllid, y cyfryngau digidol a'r cyfryngau cymdeithasol, cysylltiadau cyhoeddus a marchnata, safbwynt cwsmeriaid, cadwyni cyflenwi lleol a chynaliadwyedd. Bydd yr AGB, trwy ei rwydwaith busnesau, yn gallu cyfeirio aelodau at ffynonellau cymorth a'u helpu i gael gfael ar gefnogaeth drwy asiantaethau perthnasol, gan gynnwys Busnes Cymru.
- **Mentora ar gyfer busnesau sy'n dechrau:** Bydd yr AGB yn helpu i ddenu a sefydlu busnesau newydd llwyddiannus i ychwanegu at arlwy presennol ardal yr AGB. Bydd hyn yn gwella beth sydd gan Gaernarfon i'w gynnig i bobl leol ac ymwelwyr, a pheidio â dyblygu busnesau sydd eisoes yn bodoli trwy greu rhagor o gystadleuaeth. Un syniad hefyd yw cael cynllun mentora ar gyfer siopau sy'n dechrau, wedi'i gydlynu gan yr AGB. Bydd y cynllun mentora yn cynnig cymorth unigol i fusnesau newydd yn ardal yr AGB gyda gwybodaeth berthnasol i redeg eu busnes yn effeithiol, o gymorth TG i reoli cyfrifon.
- **Prynu ar y cyd:** Bydd yr AGB yn ymchwilio i gyfleoedd i helpu busnesau i gael gwell bargeinion, trwy brynu nwyddau a gwasanaethau cyffredin ar y cyd er mwyn arbed amser ac arian. Gallai hyn gynnwys pethau fel prynu nwyddau papur ac offer, neu gaffael gwasanaethau glanhau, hysbysebu neu wella siopau. Mae'r dull hwn wedi bod yn llwyddiannus iawn mewn Ardaloedd Gwella Busnes eraill, a bydd o fantais i fusnesau'r AGB.
- **Gwobrau:** Bydd yr AGB yn cynnal rhaglen wobrwyo. Bydd y gwobrau yn dathlu busnesau llwyddiannus ardal yr AGB mewn amrywiaeth o gategoriâu fel busnes bach y flwyddyn, entrepreneur y flwyddyn a gwasanaeth cwsmeriaid gorau'r flwyddyn. Bydd sylw i'r gwobrau yn codi ymwybyddiaeth o'r busnesau o safon uchel sydd yng Nghaernarfon. Bydd gwobrau hefyd i ddisgyblion ysgolion lleol sydd â'r syniadau gorau ar gyfer canol y dref a byddai hyn yn rhan o brosiect blynyddol gydag ysgolion a cholegau yn ardal Caernarfon.

4 Hyrwyddo â balchder

Buddsoddiad yr AGB a ragwelir dros 5 mlynedd: £67,500

Digwyddiadau a Gweithgareddau

Bydd yr AGB yn cefnogi rhaglen o ddigwyddiadau ar gyfer y dref. Bydd digwyddiadau a gweithgareddau yn cael eu rhedeg mewn partneriaeth â grwpiau cymunedol lleol ac eraill, gan gydweithio i ennyn diddordeb trigolion ac ymwelwyr, i fywiogi'r strydoedd ac i annog pawb i dreulio amser yn y dref.

Mae Castell Caernarfon yn gaffaeliad enfawr i'r dref ond ni chafwyd yr effaith gadarnhaol bosibl ar fusnesau'r dref. Bydd yr AGB yn meithrin cysylltiadau cryfach rhwng busnesau a'r Castell er mwyn iddynt fanteisio ar ei gilydd. Bydd hyn yn cynnwys digwyddiadau ffrinj cerdd, celf a chomedi i gyd-fynd â digwyddiadau yn y Castell, a'r digwyddiadau ymylol yma wedi'u cynnal mewn gwahanol leoliadau o gwmpas y dref fel tafarndai, caffis a siopau.

Bydd yr AGB am gefnogi grwpiau yng Nghaernarfon sy'n trefnu digwyddiadau ac yn rhoi cefnogaeth i wella'r digwyddiadau sy'n bodoli eisoes a'u tynnu allan i strydoedd ardal yr AGB. Bydd y digwyddiadau a gweithgareddau newydd a gynigir gan yr AGB yn cael eu cefnogi a'u cynnal gan bartneriaid, ac maent yn cynnwys y canlynol:

- **Digwyddiadau Cadw:** Bydd yr AGB yn integreiddio gyda chyfleoedd sydd wedi'u creu gan Gastell Caernarfon, ac yn adeiladu arnynt. Bydd yn hyrwyddo digwyddiadau a gweithgareddau'r castell ac yn cefnogi digwyddiadau ffrinj o gwmpas ardal yr AGB er mwyn manteisio i'r eithaf ar eu heffaith ar y dref.
- **Gŵyl Fwyd Caernarfon:** Bydd AGB Caernarfon yn cefnogi'r grŵp sy'n datblygu gŵyl fwyd yn y dref trwy gynig y gefnogaeth angenrheidiol iddi lwyddo.
- **Ffair Ganoloesol:** Penwythnos llawn dathliadau i ddenu'r gymuned gyfan ac yn cynnwys digon o gerddoriaeth, dawnsio, adloniant a bwyd a diod canoloesol. Bydd gwisgoedd canoloesol hefyd yn dod â'r dref gaerog yn fyw.
- **Diwrnod Santes Dwynwen:** Bydd yr wythnos sy'n arwain at Ddiwrnod Santes Dwynwen yn dangos ochr ramantus Caernarfon gyda'r busnesau yn cael eu hannog i addurno blaenau eu siopau a chyflwyno cynigion arbennig i ddathlu ac annog cwsmeriaid i brynu anrhegion ar gyfer eu cariadon.
- **Llwybr Cwrw Cofi:** Mae cyfle i ddathlu tafarndai Caernarfon gan fod ganddi amrywiaeth o dafarndai hanesyddol sydd yn aml iawn yn gwerthu dewis o gwrw lleol. Mae nifer o'r tafarndai hyn wedi'u cynnwys mewn cerddi a cherddoriaeth Gymraeg ac mae ganddynt hanes hynod ddiddorol. Bydd y Llwybr yn cael ei hysbysebu a'i farchnata a bydd mapiau ar gael ym mhob tafarn sy'n cymryd rhan yn ardal yr AGB.

Dyma rai o'r syniadau eraill a gafodd eu cynnig trwy'r ymgynghoriad:

- Ceir Clasurol ar y Maes
- Marchnad Nadolig
- Parêd y Pasg
- Theatr Awyr Agored
- Wythnos Bwyd a Diod
- Gŵyl Bwyd Môr
- Gŵyl Cerddoriaeth Stryd

Bydd yr AGB hefyd yn sefydlu **"Her Canol Tref"** i ennyn diddordeb myfyrwyr ysgol, coleg a phrifysgol o amryw ddisgyblaethau, o ddaearyddiaeth i fusnes, cerddoriaeth i fathemateg, yn eu Stryd Fawr leol. Bydd hyn yn cynnwys astudiaethau economaidd a siopa, prosiectau ymddygiad defnyddwyr a chyfleoedd entrepreneuriaeth trwy siopau dros dro (*pop-up shops*), gan ddod ag addysg a sgiliau i ganol y dref. Bydd yr AGB yn noddi gwobrau ac yn cynnig profiad gwaith a chyfleoedd hyfforddiant i bobl o bob oedran.

Marchnata a chysylltiadau cyhoeddus

Bydd yr AGB yn cynllunio ac yn cynnal gweithgareddau marchnata a hyrwyddo sydd wedi'u teilwra ar gyfer cynulleidfaoedd gwahanol yn ardal yr AGB. Bydd yn hyrwyddo busnesau Caernarfon trwy ddangos bod yr hyn sydd ganddynt i'w gynnig yn cyd-fynd â'r arlwy hanesyddol, treftadaeth a diwylliannol presennol i drigolion ac ymwelwyr lleol fel ei gilydd. Lle bo'n bosibl, bydd yr AGB yn cydweithio â phartneriaid lleol i gefnogi ac ychwanegu gwerth at weithgareddau marchnata sy'n bodoli eisoes ac yn trefnu mentrau newydd. Bydd hefyd yn ystyried cysylltu â pherchnogion eiddo gwag er mwyn ystyried cyfleoedd i fusnesau eu defnyddio.

- **Cynllun Croesawu Ymwelwyr "Croeso Cynnes / Warm Welcome"**

Mae gan Gaernarfon rywbeth unigryw i'w gynnig fel Safle Treftadaeth y Byd, mae ganddi dreftadaeth hanesyddol a diwydiannol cyfoethog a hunaniaeth gref fel canolfan fywiog i'r Gymraeg. Mae mewn lleoliad canolog i amrywiaeth o safleoedd yn y Gogledd Orllewin, gydag Ynys Môn i'r gogledd, Pen Llŷn i'r gorllewin a Pharc Cenedlaethol Eryri, Porthmadog a Chricieth i gyfeiriad y de.

Bydd Cynllun Croesawu Ymwelwyr i Gaernarfon yn cael ei arwain gan yr AGB a bydd yn manteisio ar arlwy unigryw'r dref er mwyn denu ymwelwyr ychwanegol i gryfhau ac ymestyn y tymor ymwelwyr. Bydd Cynllun Croesawu Ymwelwyr yn cynnwys gwefan Croeso Caernarfon, ac ar y wefan bydd cyfeiriadur llety a bwytai.

- **Gwefan AGB gyda chyfeiriadur busnes lleol “Rwy’n Caru Caernarfon / I Love Caernarfon”**

Ar gyfer cynulleidfaoedd lleol, bydd yr AGB yn hwyluso ac yn cefnogi datblygiad gwefan penodol am y dref, ac arni bydd cyfeiriadur siopa, hamdden a gwasanaethau, bargeinion a thalebau, hysbysfwrdd swyddi gwag, newyddion a rhestrau digwyddiadau. Bydd y wefan hefyd yn cynnig gwybodaeth a’r diweddaraf am waith yr AGB yn y dref.

Ar gyfer busnesau’r AGB, bydd adran i aelodau, gyda hysbysfwrdd a fforwm yno i bob busnes fedru trafod a chodi pynciau; rheolwr yr AGB fydd yn cymedrolï’r fforwm hwn, gan ymateb i unrhyw gwestiwn, awgrym a phroblem.

Bydd gwaith yn cael ei wneud i gael gwefan AGB i gyrraedd cynifer o bobl â phosibl drwy gael sylw ar y cyfryngau cymdeithasol fel Facebook, Twitter ac Instagram. Bydd postiadau cyson yn adeiladu ac yn datblygu diddordeb yn AGB Caernarfon ac yn y dref ei hun trwy roi gwybod i bobl am newyddion, gweithgareddau a hyrwyddiadau trwy ddolenni cyswllt i’r wefan.

DRAFT

5 Glân a Gwyrdd, Smart a Diogel

Buddsoddiad yr AGB a ragwelir dros 5 mlynedd: £105,000

Gwella argraff gyntaf siopwyr, ymwelwyr a thrigolion wrth iddynt gyrraedd Caernarfon oedd un thema gyffredin a oedd wedi codi yn ystod yr ymgynghoriad gyda busnesau. Gyda dewisiadau deniadol eraill fel Llandudno a Chaer, yn ogystal â siopau tu allan i'r dref ar Ffordd Caernarfon, Bangor, yn gyrchfannau poblogaidd i siopwyr, soniodd sawl busnes fod angen i Gaernarfon gystadlu'n well gyda'r trefi a'r dinasoedd hynny er mwyn denu siopwyr ac ymwelwyr o bob cwr o Wynedd, Ynys Môn, Conwy a thu hwnt. Gyda'r datblygiadau treftadaeth ac adfywio sy'n mynd rhagddynt yng Nghaernarfon, mae'n bryd i ganol y dref fanteisio ar yr ymwelwyr a'r cymunedau cyfagos sy'n dod i'r dref.

Fel rhan o'i waith yn ymchwilio i bosibiliadau am arian cyfatebol, bydd rheolwr yr AGB yn archwilio'r cyfle y mae cyllid Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid yn ei gynnig i gynorthwyo â'r gwaith dan y thema Glân a Gwyrdd, Taclus a Diogel.

Bydd yr AGB yn canolbwyntio ar y gweithgareddau canlynol dan y thema Glân a Gwyrdd, Smart a Diogel:

- **Glanhau ychwanegol ac o'r newydd**

Sicrhau bod mwy o lanhau effeithiol ar y strydoedd o gymharu â'r hyn sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd, e.e. mwy o lanhau yn rheolaidd, glanhau dwfn, mynd i'r afael â baw adar sy'n creu llanast mewn rhannau o'r dref ac adolygu lleoliadau biniau sbwriel i'w cael yn y llefydd gorau posibl. Mae Cyngor Gwynedd wedi rhoi amserlen sylfaenol o wasanaethau glanhau a bydd yn llofnodi Cytundeb Sylfaenol (*Baseline Agreement*) gyda'r AGB i sicrhau bod gweithgareddau AGB yn ychwanegol at y gwasanaethau presennol.

- **Gwyrddni newydd ac ychwanegol**

Byddwn yn datblygu ac yn gwella'r basgedi crog, y planhigion a manau gwyrdd eraill yng Nghaernarfon er mwyn gwneud y dref yn fwy deniadol i fyw a gweithio ynddi ac i ymweld â hi.

- **Mannau gwybodaeth Darganfod Caernarfon ac ardaloedd sy'n arwain at y canol**

Bydd yr AGB yn canolbwyntio ar greu llefydd mynediad deniadol a chroesawgar i'r dref trwy roi sylw i'r ardaloedd y mae pobl yn cyrraedd iddynt a'r llwybrau allweddol i mewn i'r dref e.e. gorsaf drenau Rheilffordd Ucheldir Cymru, yr orsaf fysiau, Galeri, safleoedd tacsis a meysydd parcio. Bydd hyn yn cael ei wneud trwy arwyddion wedi'u brandio, mapiau o safon uchel ac apiau rhyngweithiol i gyfeirio ymwelwyr at safleoedd a gwasanaethau lleol. Byddwn yn creu map (ac ap) cynhwysfawr o siopau a safleoedd Caernarfon er mwyn ei gwneud hi'n llawer cliriach dod o hyd i bopeth sydd gan y dref i'w gynnig – siopau moethus cudd, tafarndai hanesyddol, enwau mawr y stryd fawr a'r llefydd i gael tamaid i fwyta.

- **Blaen siopau**

Byddwn yn ceisio cael gafael ar arian ychwanegol i roi hwb i gyllid yr AGB sydd wedi'i glustnodi i wella blaen y siopau, boed yn siopau gwag neu wedi'u llenwi. Yn ddiweddar, denodd Caernarfon gyllid canol tref i fynd i'r afael â thlodi ac ar y cyd â'r AGB, bydd yn parhau i weithio gyda phartneriaid i ddenu buddsoddiad pellach. Bydd y prosiectau gwella yn cynnwys cynnal a chadw a glanhau, yn ogystal â gosod finyl ar ffenestri i greu gofod i farchnata cyrchfannau, hysbysebion busnes, ac arddangosfeydd cymunedol lleol.

- **Amgylchedd diogel**

Bydd yr AGB yn ymdrechu i wneud canol tref Caernarfon yn lle mwy croesawgar i ymwelwyr, trigolion fel ei gilydd. Gan gydweithio gyda Chynllun Gwarchod Tafarndai Caernarfon a'r Cylch a'r heddlu byddwn yn mynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol, sbwriel a niwsans yn ystod y dydd a'r nos.

Bydd yr AGB yn gweithio efo Cyngor Gwynedd i gefnogi'r gwaith o gynnal ei wasanaethau safonol mor effeithlon ac effeithiol â phosibl. Drwy gydweithio efo'r Awdurdod, bydd yr AGB yn ceisio cyflawni'r gwasanaethau a'r gweithgareddau ychwanegol fel y nodwyd uchod.

6 Sut bydd yr AGB yn gwneud y newidiadau hyn?

Dechreuodd y prosiect i ddatblygu AGB yng Nghaernarfon dros flwyddyn yn ôl, ac ers hynny rydym wedi ymgynghori â'r busnesau ynghylch y prif faterion sy'n effeithio ar ganol tref Caernarfon.

Mae rhaglen o welliannau uchelgeisiol wedi cael eu datblygu gyda'r prif nod o wneud Caernarfon yn amgylchedd siopa a masnachu mwy ffyniannus a rhoi hwb i nifer yr ymwelwyr trwy gystadlu'n well yn erbyn canolfannau siopa llwyddiannus eraill. Creu AGB yw'r ffordd fwyaf effeithiol o gyflawni'r amcanion hyn, yn ogystal ag i ddatblygu llais busnes unedig.

Caiff AGB ei arwain a'i ariannu gan fusnesau, ac mae'n cynnig cyfle i'r busnesau reoli eu canolfan fasnachol eu hunain er mwyn cael newidiadau cadarnhaol yn yr ardal. Mae AGB yn fenter nid-er-elw sydd wedi'i ariannu gan fusnesau trwy ardoll (*levy*). Rydym yn cynnig bod busnesau yn talu ardoll sy'n 1.5% o werth ardrethol (*rateable value*) yr uned fusnes (sef hereditament). Y bwriad yw dod o hyd i incwm arall hefyd o ffynonellau eraill, gan gynnwys cyllid grant, a bod yr incwm arall hwn yn hafal i'r incwm o'r ardollau.

Er mwyn sefydlu AGB, rhaid cael pleidlais i roi'r cyfle i fusnesau yn ardal yr AGB bleidleisio o blaid neu yn erbyn y cynnig. Os yw'r bleidlais o blaid sefydlu AGB, bydd yr AGB yn para am gyfnod o bum mlynedd, ac ar ôl hynny bydd angen cynnal ail bleidlais a bydd y broses yn cychwyn eto. Ers i'r AGB cyntaf gael ei sefydlu yn y Deyrnas Unedig yn 2005, mae mwy na 180 AGB wedi'u ffurfio erbyn hyn. Ar hyn o bryd, mae 3 AGB yng Nghymru yn Abertawe, Merthyr Tudful ac yn fwyaf diweddar yng Nghasnewydd, ac 11 AGB arall wrthi'n cael eu datblygu.

Mae'n bosibl mai'r ffordd orau o ddangos pa mor llwyddiannus yw model yr AGB yw'r canran sy'n pleidleisio drosto: 85% y tro cyntaf, ac yn uwch fyth yn y pleidleisiau i adnewyddu. Dyma ein cyfle i newid pethau. Cefnogwch AGB Caernarfon.

6.1 Ardal yr AGB

Mae'r map isod yn dangos y ffin ar gyfer AGB yng nghanol y dref. Caiff pob hereditament (eiddo) yn y ffin eu cynnwys yn yr AGB. Mae'r cyfeiriadau wedi'u codi o'r rhestr Ardrethi Annomestig Cenedlaethol (*National Non-Domestic Rates*).

Dyma'r strydoedd sydd wedi'u cynnwys yn llawn neu'n rhannol yn ardal yr AGB arfaethedig:

Caernarfon	
Y Maes / Castle Square	Pendeitsh / Castle Ditch
Stryd Llyn / Pool Street	Allt y Castell / Castle Hill
Tan y Bont / Greengate Street	Bont Bridd / Bridge Street
Stryd Twll yn y Wal / Hole in the Wall Street	Penllyn / Pool Side
Stryd y Plas / Palace Street	Cei Banc / Bank Quay
Stryd y Jêl / Shirehall Street	Glan Môr / Crown Street
Stryd Bangor / Bangor Road	Doc Fictoria
Penllyn / Pool Hill	Balaclafa / Balaclava Road
Ffordd Santes Helen / St Helens Road	Stryd yr Eglwys / Church Street
Lôn yr Eglwys / Church Lane	Stryd y Farchnad / Market Street
Stryd Pedwar a Chwech / Northgate Street	Rhes Pretoria / Pretoria Terrace
Y Stryd Fawr / High Street	Stryd y Castell / Castle Street
Lôn Crwyn	Lôn y Felin / Mill Lane
Penrallt Uchaf / North Penrallt	Penrallt Isaf / South Penrallt
Lôn Twthill	Pen y Graig / Pool Lane
Cei Llechi / Slate Quay	Allt Pafiliwn

6.2 Cyllideb yr AGB

Bydd AGB Caernarfon yn cael ei ariannu trwy ardoll ychwanegol bob blwyddyn. Bydd yr ardoll yma yn 1.5% o werth ardrethol (*rateable value*) eich busnes. Bydd yr ardoll i'w thalu gan bob busnes sy'n talu ardrethi ac sydd â gwerth ardrethol o dros £2,000.

Trwy'r ardoll, byddai AGB Caernarfon yn creu incwm o **£86,000 y flwyddyn**, neu **£430,000 dros gyfnod pum mlynedd** yr AGB.

Byddai hwn yn cael ei ddefnyddio i fuddsoddi mewn prosiectau a gwasanaethau er budd y busnesau.

Bydd yr AGB yn helpu i gael gafael ar gyllid ychwanegol o ffynonellau eraill gan gynnwys ennill cyllid grantiau a nawdd a chael cyfraniadau gwirfoddol gan landlordiaid a busnesau y tu allan i'r ffin. Bydd busnesau sydd â gwerth ardrethol sy'n is na £2,000 yn gallu cyfrannu'n wirfoddol er mwyn bod yn aelod gwirfoddol o'r AGB.

I dalu'r ardoll bydd yn rhaid i chi dalu un tâl blyneddol tuag at yr AGB am bum mlynedd. Bydd y tâl blyneddol hwn yn cael ei gyfrifo ar 1.5% o werth ardrethol eich eiddo unigol (hereditament). Felly, os ydych chi'n berchen ar fusnes sydd â gwerth ardrethol o £20,000, byddwch yn talu £300 y flwyddyn i'r AGB.

Ardrethi Busnes 2015/16	Gwerth Ardrethol	Ardoll Flynyddol	Cost Dyddiol Cyfatebol
Business Rates 2015/16	Rateable Value	Annual Levy	Daily Equivalent Cost
£2,410	£5,000	£75	21c
£4,820	£10,000	£150	41c
£9,640	£20,000	£300	£2.05
£24,100	£50,000	£750	£4.10
£48,200	£100,000	£1,500	£8.22

Buddsoddiad ydi'r ardoll. Yn gyfnewid am eich buddsoddiad, byddwch yn elwa o gael prosiectau fyddai ddim yn digwydd oni bai am yr AGB. Bydd cwmni'r AGB yn atebol am yr holl arian y bydd yn ei gael neu yn ei gynhyrchu. Bydd y cwmni yn adrodd wrth y busnesau beth maen nhw'n ei gael am eu buddsoddiad.

- Dim ond 12% o fusnesau fydd yn cyfrannu mwy na £1 y diwrnod.
- Dim ond hanner y busnesau fydd yn talu mwy na 25c y diwrnod.

Cyllideb **ddrafft** yw hon. Mae'r gyllideb hon yn seiliedig ar incwm o'r ardoll gan y busnesau yn unig ac nid yw'n ystyried **ffynonellau cyllid ychwanegol** y bydd yr AGB yn chwilio amdanynt i chwyddo incwm yr AGB.

		Blwyddyn 1	Bl. 2	Bl. 3	Bl. 4	Bl. 5
Incwm o ardollau ar 1.5% o'r gwerth ardrethol (yn seiliedig ar gyfradd casglu o 95%) <small>Levy income at 1.5% of rateable value (based on 95% collection rate)</small>		£	£	£	£	£
		86,000	86,000	86,000	86,000	86,000
Costau craidd	Casglu'r ardoll	8,322	8,322	8,322	8,322	8,322
	Rheoli a chydlynu	5,443	5,443	5,443	5,443	5,443
	Costau gweinyddol	3,550	3,550	3,550	3,550	3,550
		17,315	17,315	17,315	17,315	17,315
Glân a Gwyrdd, Smart a Diogel	Glanhau ychwanegol ac o'r newydd	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
	Gwyrddni newydd ac ychwanegol	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
	Arwyddion a gwybodaeth	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000
	Gwella blaen y siopau	4,500	4,500	4,500	4,500	4,500
	Amgylchedd diogel	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500
		21,000	21,000	21,000	21,000	21,000
Hyrwyddo â balchder	Digwyddiadau a gweithgareddau	8,000	8,000	8,000	8,000	8,000
	Cynllun Croesawu Ymwelwyr	3,000	2,000	2,000	2,000	1,500
	Cyfeiriadur lleol	3,500	4,000	3,500	3,000	3,000
		14,500	14,000	13,500	13,000	12,500
Dylanwadol ac integredig	Costau Rheolwr	14,225	14,725	15,225	15,725	16,225
	Meithrin capasiti	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
	Mentora busnesau newydd	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
	Prynu ar y cyd	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
	Gwobrau	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
		24,725	25,225	25,725	26,225	26,725
Cyfanswm Gwariant		77,540	77,540	77,540	77,540	77,540
Cyfanswm Incwm		86,000	86,000	86,000	86,000	86,000
Gweddill / Wrth Gefn / Dyled Ddrwg		8,460	8,460	8,460	8,460	8,460
Gweddill / Wrth Gefn / Dyled Ddrwg (%)		10%	10%	10%	10%	10%

Mae'r costau craidd yn cynnwys prynu a chynnal meddalwedd casglu'r ardoll, costau casglu'r ardoll, rheoli llinell AGB i'r rheolwr a chostau swyddfa.

Incwm yr AGB

Mae'r gyllideb uchod yn seiliedig ar incwm o ardollau AGB yn unig. Rhagwelir y bydd incwm ychwanegol yn dod o gyfraniadau gwirfoddol gan fusnesau llai o faint a busnesau o'r tu allan i ffin yr AGB sy'n dymuno dod yn aelodau o'r AGB yn ogystal â chyfraniadau posibl gan landlordiaid, cyllid o grantiau a chyllid cyfatebol gan y sector cyhoeddus a phreifat.

Cyfradd casglu'r ardollau a chyllideb wrth gefn

Mae gan Gyngor Gwynedd gyfradd casglu ardrethi busnes (*business rates collection rate*) o 97.7% sy'n seiliedig ar y tair blynedd ariannol diwethaf. Er hynny, mae ffynonellau eraill yn dweud bod cyfradd casglu is yn fwy doeth. Mae Consortiwm Manwerthu Prydain (British Retail Consortium) yn cynghori llunio cyllideb sy'n seiliedig ar gyfradd casglu o 95% gyda chyllideb wrth gefn o ddim llai na 5% ar bob eitem gwariant. Am y rheswm hwn, mae incwm ardollau AGB yn y tabl uchod yn seiliedig ar gyfradd casglu ardollau o 95%, sy'n agos at gyfradd Cyngor Gwynedd, ond sy'n dal i fod yn ofalus. Mae cronfa wrth gefn ar gyfer dyled ddrwg neu weddill o 10% wedi'i chynnwys, yn unol ag argymhelliad y Gymdeithas Rheoli Canol Trefi.

DRAFT

7 Ateb eich cwestiynau

Pam rydym yn cynnal pleidlais AGB?

Er mwyn creu AGB, mae'n rhaid i ni gynnal pleidlais ymysg y busnesau sy'n gymwys. Bydd y bleidlais yn gofyn cwestiwn syml: 'Ydych chi o blaid y cynigion ar gyfer Ardal Gwella Busnes (AGB) Caernarfon?' Er mwyn i'r AGB ddod i fodolaeth, rhaid i fwyafrif y rheiny sy'n pleidleisio bleidleisio o blaid. Ond rhaid i'w pleidleisiau hefyd gynrychioli mwyafrif cyfanswm gwerth ardrethol yr holl eiddo sy'n pleidleisio.

Ydw i'n cael pleidleisio?

Os ydi safle eich busnes o fewn ardal arfaethedig yr AGB a bod ganddo werth ardrethol sydd yn uwch na £2,000, rydych chi'n gymwys i bleidleisio ym mhleidlais yr AGB.

Sut bydd AGB Caernarfon yn cael ei ariannu?

Os bydd y bleidlais yn llwyddiannus, bydd AGB Caernarfon yn cael ei ariannu drwy ardoll flynyddol (*annual levy*) o 1.5% o werth ardrethol *pob* uned fusnes gymwys yn ardal yr AGB, boed y busnes hwnnw wedi pleidleisio o blaid neu yn erbyn yr AGB. Er enghraifft, os ydy gwerth ardrethol eich safle yn £10,000, byddwch chi'n talu £150 y flwyddyn. Bydd ardoll yr AGB yn orfodol i bob busnes a chorff cymwys arall, megis yr awdurdod lleol.

Casglu'r ardollau

Bydd ardoll yr AGB yn cael ei chasglu'n flynyddol gan yr awdurdod lleol gyda'r ardrethi busnes (*business rates*). Bydd AGB Caernarfon yn glir ac yn dryloyw ynghylch sut y mae'n gwario'r arian. Bydd gwybodaeth a fydd yn cael ei diweddarau'n gyson am incwm a gwariant ar gael i bob aelod o'r AGB.

Sicrhau bod gwasanaethau'r AGB yn rhai ychwanegol

Bydd AGB yng nghanol tref Caernarfon yn fenter wedi'i harwain gan y busnesau a'r cyllid wedi'i gasglu a'i reoli gennych chi. Rhaid i'r AGB gynnig gwasanaethau sydd yn ychwanegol at y rhai a gynigir gan yr awdurdod lleol ac asiantaethau statudol eraill. Bydd AGB Caernarfon yn llofnodi Cytundeb Sylfaenol (*Baseline Agreement*) gyda Chyngor Gwynedd. Bydd y cytundeb hwn yn cadarnhau beth mae'r awdurdod lleol eisoes yn ei wneud a bydd yr AGB yn monitro'r cytundeb hwn.

Pa mor hir fydd yr AGB yn para?

Bydd yr AGB yn para am bum mlynedd, sy'n golygu sicrwydd buddsoddiad yn ystod y cyfnod hwnnw. Os bydd busnesau eisiau i'r AGB barhau y tu hwnt i'r cyfnod o bum mlynedd, byddwch chi'n gwneud y penderfyniad hwn trwy bleidleisio unwaith eto.

Sut byddaf yn cael fy nghynrychioli?

Os bydd y bleidlais AGB yn llwyddiannus, bydd AGB Caernarfon yn cael ei ailffurfio yn gwmni cyfyngedig trwy warant nid-er-elw (*not-for-profit company limited by guarantee*). Y bwriad yw cynnal y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol (AGM) cyntaf ym mis Medi 2016 ar ôl i'r AGB ddechrau ar ei waith ar 1 Ebrill 2016. Bydd pob busnes sy'n talu'r ardoll yn gallu dod yn aelod o'r cwmni er mwyn bod yn gymwys i bleidleisio dros benderfyniadau'r cwmni. Gall unrhyw aelod sefyll i gael ei ethol i'r Bwrdd. Bydd busnesau sydd â gwerth ardrethol sy'n llai na £2,000 yn gallu dewis cyfrannu o leiaf £30 y flwyddyn o'u gwirfodd er mwyn cael bod yn aelod gwirfoddol o'r AGB; serch hynny dim ond aelodau sy'n talu'r ardoll yn orfodol fydd â hawliau pleidleisio llawn.

Sut mae'r cynnig hwn yn cael ei ariannu?

Mae'r cyllid ar gyfer hyn wedi dod gan Lywodraeth Cymru, Cyngor Tref Caernarfon, trwy Siambr Fasnach Caernarfon a Chyngor Gwynedd. Cafodd ymgynghorwyr eu penodi i gynnal astudiaeth ddichonoldeb (*feasibility study*) i weld a fyddai AGB i Gaernarfon yn ymarferol bosibl ai peidio. Roedd yr astudiaeth honno yn gadarnhaol, felly mae'r cynnig hwn wedi cael ei ddatblygu i'w roi i bleidlais. Cyngor Gwynedd fydd yn talu am y costau sydd ynghlwm â chynnal y bleidlais.

8 Rheoli'r AGB

Mae datblygu'r cynnig hwn i gael AGB yng Nghaernarfon wedi'i wneud gan grŵp brwdfrydig o gynrychiolwyr o Gyngor Tref Caernarfon a Siambr Fasnach Caernarfon. Os bydd y bleidlais o blaid sefydlu'r AGB, mae'r unigolion hyn wedi cytuno i fynd â'r cwmni AGB newydd ymlaen i'r Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol cyntaf. Wedyn bydd cyfarwyddwyr yn cael eu hethol yn y Cyfarfod Cyffredinol cyntaf ym mis Medi 2016.

Bydd pob busnes sydd â gwerth ardrethol o £2,000 neu uwch yn gymwys i fod yn aelodau o'r AGB a gallant sefyll fel cyfarwyddwr. Os bydd busnesau wedi'u lleoli oddi fewn i ffin ardal yr AGB ond bod eu gwerth ardrethol yn is na £2,000, yna gallant wneud cyfraniad gwirfoddol o £30 y flwyddyn er mwyn dod yn aelodau, ond dim ond aelodau sydd yn talu'r ardoll yn orfodol fydd â hawliau pleidleisio llawn. Byddwn yn sefydlu cwmni cyfyngedig trwy warant nid-er-elw.

Bydd Bwrdd y cwmni newydd (AGB Caernarfon BID Cyf.) am gael cynrychiolwyr ar draws y sectorau ac o fusnesau y tu fewn a thu allan i furiau'r Castell. Er enghraifft, bydd yn cynnwys cynrychiolwyr o'r canlynol:

- Busnesau bychain
- Busnesau canolig eu maint
- Busnesau mawr
- Busnesau'r economi gyda'r nos
- Siambr Fasnach Caernarfon
- Sefydliad/mudiad cymunedol
- Cyngor Gwynedd (aelod anweithredol [*non-executive*] o'r Bwrdd)

Bydd **cyfarwyddwyr y Bwrdd** yn gwasanaethu'n wirfoddol. Bydd gan bob busnes sy'n talu ardoll yr AGB hawl i ddod yn aelod o'r cwmni a gallant sefyll i gael eu hethol yn aelodau o Fwrdd yr AGB yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol. Bydd gofyn i bawb sy'n talu'r ardoll wneud cais i ddod yn aelod o gwmni'r AGB.

Bydd pawb sy'n talu ardoll yn gallu cael **rhan o gwmni'r AGB**, a sicrhau ei fod yn atebol am ei waith a'r cyllid. Bydd yr AGB yn cyflogi **rheolwr** er mwyn sicrhau bod prosiectau yn cael eu cyflawni'n effeithiol ac yn effeithlon ac i chwilio am gyllid ychwanegol, yn ogystal â bod yn brif bwynt cyswllt rhwng y rheiny sy'n talu ardoll a'r Bwrdd.

Bydd Cyngor Gwynedd yn **casglu'r ardoll** ar ran yr AGB.

Addasu trefniadau'r AGB

Ni fydd modd gwneud diwygiadau mawr i drefniadau'r AGB heb ofyn am gymeradwyaeth ffurfiol gan aelodau'r AGB yn gyntaf. Bydd yn bosibl gwneud mân newidiadau i drefniadau'r AGB heb fynd i bleidlais, cyn belled ag nad ydynt yn addasu'r canlynol:

- Ardal ddaearyddol yr AGB
- Ardoll yr AGB mewn ffordd a fyddai'n:
 - golygu bod rhywun yn gorfod talu ardoll yr AGB a hwythau cyn hynny ddim yn gorfod gwneud; neu
 - codi faint o'r ardoll AGB sy'n rhaid ei thalu ac eithrio at ddibenion chwyddiant fel y disgrifwyd uchod.

Mewn achosion lle mae'n bosibl newid trefniadau'r AGB heb bleidlais addasu, bydd yn rhaid i Fwrdd llawn AGB Caernarfon benderfynu ar yr addasiad hwnnw.

Mesur perfformiad

Bydd AGB Caernarfon yn gweithio mewn ffordd eglur a thryloyw a bydd yn atebol i'w aelodau. Bydd rheolwr yr AGB, ar y cyd â'r Bwrdd Rheoli, yn datblygu fframwaith monitro a gwerthuso sydd â thargedau blynyddol yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol (KPIs). Bydd y perfformiad yn erbyn y targedau hyn ac effaith rhaglen wella'r AGB yn cael eu monitro'n gyson a bydd adroddiadau ar gynnydd yn cael eu rhoi i'r rhai sy'n talu ardoll ac i'r gymuned fusnes ehangach. Bydd ffocws clir ar reoli perfformiad, cael effaith sy'n amlwg i bawb, a gallu dangos gwerth gwyb am arian.

9 Amserlen AGB Caernarfon

Mae nifer o gamau i'w cymryd er mwyn sefydlu Ardal Gwella Busnes (AGB). Dyma amserlen bosibl ar gyfer y camau nesaf, ond byddwn yn diweddarau'r wefan i chi gael dyddiadau mwy penodol.

Hysbysu pobl y bydd pleidlais drwy'r post yn digwydd	31 Gorffennaf 2015
Cael pecyn pleidleisio	Erbyn 27 Awst 2015
Y bleidlais drwy'r post yn cau	5pm Dydd Iau 24 Medi 2015
Cyhoeddi canlyniadau'r bleidlais	Dydd Gwener 25 Medi 2015
Sefydlu cwmni'r AGB	Hydref 2015 – Mawrth 2016
Cwmni'r AGB yn mynd yn fyw, a chasglu'r ardoll gyntaf	Ebrill 2016
Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol (CCB) yr AGB	Medi 2016
CCB Blwyddyn 2	Medi 2017
CCB Blwyddyn 3	Medi 2018
CCB Blwyddyn 4	Medi 2019
CCB Blwyddyn 5	Medi 2020
Pleidlais i adnewyddu'r AGB	Rhagfyr 2020

Bydd AGB Caernarfon yn rhedeg am 5 mlynedd o 1 Ebrill 2016 tan 31 Mawrth 2021.

Rheolau'r Bleidlais

Bydd pob busnes sy'n talu ardrethi busnes yn cael pleidlais os ydynt:

- wedi'u rhestru ar y Rhestr Ardrethi Annomestig (*Non-Domestic Ratings List*) pan fydd Cyngor Gwynedd yn rhoi rhybudd o'r bleidlais
- wedi'u lleoli o fewn ffin yr AGB, a
- bod ganddynt werth ardrethol (*rateable value*) sy'n £2,000 neu uwch.

- Ym mis Awst 2015, bydd y pecyn pleidleisio yn cael ei anfon at gyfeiriad yr hereditament (eiddo).
- Rhaid dychwelyd pob pleidlais erbyn 5pm nos Iau 24 Medi 2015.
- Er mwyn i'r AGB fynd yn ei flaen, rhaid bodloni dau amod:
 - rhaid bod dros 50% o'r busnesau sy'n pleidleisio yn pleidleisio o blaid.
 - rhaid i gyfanswm gwerth ardrethol y pleidleisiau sydd o blaid fod dros 50% o gyfanswm gwerth ardrethol yr holl bleidleisiau sy'n cael eu bwrw.
- Yn ôl y ddeddfwriaeth, os bydd yr amodau hyn yn cael eu cyflawni, bydd yr ardoll o 1.5% yn orfodol ar bob busnes cymwys, boed nhw wedi pleidleisio o blaid neu beidio.
- Bydd pleidlais o blaid AGB Caernarfon yn golygu y bydd y gweithgareddau ychwanegol sydd wedi cael eu haddo yn dechrau digwydd ym mis Ebrill 2016. Bydd yr anfonebau cyntaf yn cael eu hanfon ym mis Mawrth 2016 er mwyn paratoi ar gyfer hyn.
- Nid oes modd newid ffiniau ardal yr AGB, newid canran ardoll yr AGB na meini prawf y busnesau cymwys unrhyw bryd yn ystod oes pum mlynedd yr AGB heb yn gyntaf gael Pleidlais Addasu llawn. Pwrpas hyn yw diogelu'r rhai sy'n talu ardrethi a rhoi sicrwydd o ran costau ardoll yr AGB.
- Bwriad cwmni'r AGB yw masnachu fel cwmni sydd ddim yn gwneud elw a'r cwmni hwn fydd yn rhedeg yr AGB.

10 Mae eich pleidlais yn cyfrif!

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae busnesau yng nghanol y dref wedi bod yn frwdfrydig iawn dros gael Ardal Gwella Busnes yng Nghaernarfon. Dyma'r amser rŵan i gael ffordd gynaliadwy a llwyddiannus o reoli canol ein tref am flynyddoedd i ddod.

CEFNOGWCH YR AGB – PLEIDLEISIWCH DROS GAERNARFON

DRAFT

11 Ymchwilio ac astudiaeth ddichonoldeb

Mae'r gwaith o ymchwilio a datblygu AGB Caernarfon wedi cael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru, Cyngor Tref Caernarfon, trwy Fforwm Busnes Caernarfon a Chyngor Gwynedd. Cafodd astudiaeth ddichonoldeb (*feasibility study*) ei llunio ym mis Rhagfyr 2014 i weld a fyddai Ardal Gwella Busnes yn ffordd effeithiol o fynd i'r afael â'r problemau sydd yng nghanol y dref, gyda'r ffocws ar wella amodau masnachu.

Ar ôl dadansoddi gwerth ardrethol busnesau a chynnal arolwg o'r busnesau sydd o fewn ffin arfaethedig yr AGB, daeth yr astudiaeth i'r casgliad bod sefydlu AGB llwyddiannus nid yn unig yn syniad cyffrous a gwerthfawr i fusnesau a chymuned ehangach Caernarfon, ond ei fod hefyd yn ddichonadwy ac yn ymarferol bosibl. Mae cefnogaeth a galw am AGB; byddai'n bosibl yn ariannol; byddai'n gallu gweithredu ar anghenion penodol busnesau AGB dros y tymor hir; a byddai'n gallu ychwanegu gwerth at yr ardoll ar fusnesau trwy integreiddio, partneriaethau, grym a dylanwad.

Fe wnaeth 83 busnes lenwi holiadur yn yr ymchwil, a dywedodd 69 (83%) ohonynt eu bod yn credu bod creu AGB ar gyfer Caernarfon yn syniad da mewn egwyddor a dylid ei roi i bleidlais. Dim ond un person atebodd 'na' ac nid oedd y gweddill yn siŵr.

Roedd yr 83 holiadur yn cynrychioli cyfradd ymateb o 24% o'r busnesau sydd o fewn ffiniau'r AGB. O ddiystyru perchnogion sawl eiddo, adeiladau cyngor y dref a'r sir, meysydd parcio, banciau a pheiriannau twll yn y wal, gorsafoedd heddlu, llyfrgelloedd, gorsafoedd bysiau a safleoedd eraill heb rif ffôn uniongyrchol neu heb fanylion cyswllt dilys, 42% oedd cyfradd yr ymatebion. Roedd dau draean y bobl a holwyd yn cynrychioli busnesau annibynnol.

12 Dogfennau ategol

Mae dogfennau eraill sy'n gysylltiedig â'r AGB i'w cael ar wefan yr AGB www.caernarfonbid.co.uk.

Mae'r rhain yn cynnwys:

- Cytundeb Sylfaenol (*Baseline Agreement*) drafft rhwng yr AGB a Chyngor Gwynedd, gan gynnwys datganiad o'r gwasanaethau sylfaenol y mae Cyngor Gwynedd yn eu darparu ar hyn o bryd.
- Cytundeb Gweithredu (*Operating Agreement*) drafft rhwng yr AGB a Chyngor Gwynedd, sy'n nodi'r telerau o ran sut bydd Cyngor Gwynedd yn gweithredu fel yr awdurdod bilio a phleidleisio ar ran yr AGB.

Mae'r adnoddau eraill yn cynnwys:

- Llawlyfr AGB Llywodraeth Cymru
- Astudiaethau achos a dolenni i Ardaloedd Gwella Busnes eraill yn y Deyrnas Unedig

I gael rhagor o wybodaeth am AGB Caernarfon a sut y gallwch chi fod yn rhan, cysylltwch â chadeirydd yr AGB:

(name and contact details here)

Atodiad 1: Gwybodaeth hanfodol

Geirfa:

Ardal Gwella Busnes (AGB) = *Business Improvement District (BID)*

ardoll = *levy*

ardrethi annomestig = *non-domestic rates*

cynllun rhyddhad ardrethi = *rate relief scheme*

cymwys = *eligible*

gwerth ardrethol = *rateable value*

Pwy sy'n talu'r ardoll?

1. Y person fydd yn gyfrifol am dalu ardoll yr AGB yw'r person sy'n gyfrifol am ardrethi annomestig mewn perthynas â'r eiddo.
2. Bydd ardoll yr AGB yn berthnasol i bob eiddo sydd â chyfeiriad Ardrethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR) o fewn ffin ardal AGB Caernarfon.
3. Ni fydd busnesau sydd â gwerth ardrethol sy'n is na £2,000 yn gymwys i dalu ardoll yr AGB ond gallant gyfrannu o'u gwirfodd er mwyn dod yn aelodau gwirfoddol o'r AGB.

Dyddiadau pwysig

1. Bydd yr AGB arfaethedig yn para am 5 blwyddyn ariannol olynol o fis Ebrill 2016 ymlaen.
2. Bydd gan bob busnes cymwys hawl i bleidleisio ynghylch y cynnig AGB mewn pleidlais drwy'r bost a fydd yn para am 28 diwrnod. Bydd y pleidleisio yn dechrau ar 27 Awst 2015 ac yn cau am 5pm nos Iau 24 Medi 2015. Caiff y canlyniadau eu cyhoeddi ddydd Gwener 25 Medi ar wefan yr AGB.

Yr Ardoll

1. Ardoll yr AGB fydd 1.5% o werth ardrethol pob eiddo am y pum mlynedd lawn fel y manylir yn rhestr Ardrethi Annomestig Cenedlaethol 2010.
2. Ni fydd gwahaniaeth rhwng eiddo gwag neu eiddo wedi'i feddiannu.
3. Ni fydd ardoll yr AGB wedi'i heffeithio gan y cynllun rhyddhad ardrethi i fusnesau bychain.
4. Yr awdurdod lleol fydd yn casglu ardoll yr AGB ac yn cadw'r symiau hynny yng Nghyfrif Refeniw AGB.
5. Bydd yr ardoll yn cael ei chyfrifo ar gyfer pob eiddo yn flynyddol ac yn cael ei hanfonebu ar gyfer dechrau pob blwyddyn yr AGB. Nid yw'r trefniant hwn wedi'i gadarnhau eto. Gallai casgliadau amlach fod yn bosibl yn dibynnu ar y costau cysylltiedig o wneud hynny.
6. Bydd yr ardoll yn cael ei chodi yn unol â gweithdrefnau'r diwrnod codi treth (*chargeable day procedures*). Bydd yn seiliedig ar gofnodion rhestr ardrethi 2010 ar gyfer pob eiddo yn ardal yr AGB a'r cofnodion hynny wedi'u cymryd ar y dyddiad pan fydd Cyngor

Gwynedd yn rhoi rhybudd o'r bleidlais. Bydd hyn yn sicrhau bod rhestr y gwerth ardrethol a ddefnyddir i greu'r biliau blynyddol yn gyflawn ac yn gywir.

7. Bydd y Cytundeb Gweithredu ar gael os bydd darpar dalwr ardoll yn gofyn amdano.
8. Gallai busnesau ddechrau gorfod talu'r ardoll er nad oeddent yn gorfod gwneud hynny'n flaenorol, er enghraifft, pan nad oedd eiddo yn ardal yr AGB ar y rhestr ardrethi ond fod yr eiddo yn cael ei ychwanegu at y rhestr wedi hynny.
9. Y cyfnod y codir ffi arno fydd tymor yr AGB o bum mlynedd o 1 Ebrill 2016 ymlaen. Ni fydd ystyriaeth yn cael ei rhoi i'r ailbrizio ardrethi yn 2017, oni bai fod eiddo yn ymddangos am y tro cyntaf ar y rhestr honno. Yn yr achos hwnnw, y gwerth ardrethol sydd ar y rhestr honno fydd yn cael ei ddefnyddio. Yr eithriad fydd unrhyw newid yn nefnydd neu newid ffisegol i eiddo neu hereditament.
10. Defnyddir pob mecanwaith sydd ar gael i fynd ar ôl busnes sydd ddim wedi talu ardoll yr AGB.

DRAFT